

جریان‌شناسی نظریه حداکثری جامعیت قرآن کریم

دکتر سید حسین سید موسوی^۱

ابوالفضل خراسانی^۲

چکیده

یکی از مهم‌ترین مبانی تفسیر قرآن، مقوله جامعیت است که از دیر باز پیرامون قبض و بسط آن عالمان مسلمان نظریات مختلفی مطرح کرده‌اند. اما درباره چرایی رسیدن به این آراء کمتر بحثی صورت گرفته است، لذا جریان‌شناسی نظریه‌های جامعیت قرآن از بایسته‌های پژوهش به شمار می‌آید. جریان‌شناسی نظریات جامعیت، به معنای شناختن و شناساندن جریان‌های حول جامعیت قرآن است، به گونه‌ای که فرایند شکل‌گیری، گسترش و فراز و فرود جریان‌های گوناگون جامعیت قرآن تبیین شود و تأثیر فضای فکری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی در این موضوع سهم‌بندی شود و درجه تأثیرگذاری متفکران و مفسران پیشین بر آراء متفکران پسین معین شود. در این راستا، به‌طور کلی می‌توان به سه جریان پیرامون نظریه‌های جامعیت قرآن اشاره نمود:

۱. جریان جامعیت حداکثری قرآن با محوریت اندیشه‌های غزالی
۲. جریان جامعیت حداقلی با محوریت تاریخ‌مندی قرآن و تجربه دینی بودن آن و نسبت‌گرایی فهم و معرفت دینی

۱. shmosavi@ferdowsi.ac.ir

۲. abolfazl_khorasani@yahoo.com

۱. دانشیار دانشگاه فردوسی مشهد.

۲. دانشجوی دکتری مدرسی معارف اسلامی دانشگاه فردوسی مشهد.